

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 329/2010-15

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 30. septembra 2010 predbežne prerokoval sťažnosť B. A., t. č. vo väzbe, zastúpeného advokátom JUDr. V. K., K., vo veci namietaného porušenia jeho základných práv podľa čl. 46 ods. 1, čl. 47 ods. 2 a 3 a čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, ako aj práv podľa čl. 6 ods. 1 a 3 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozhodnutím generálneho prokurátora Slovenskej republiky č. k. XIV Gv 12/09-12 z 8. júna 2010 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť B. A. o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 19. augusta 2010 doručená sťažnosť B. A., t. č. vo väzbe (ďalej len „sťažovateľ“), zastúpeného advokátom JUDr. V. K., K., ktorou namietal porušenie svojich základných práv podľa čl. 46 ods. 1, čl. 47 ods. 2 a 3 a čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), ako

aj práv podľa čl. 6 ods. 1 a 3 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) rozhodnutím generálneho prokurátora Slovenskej republiky (ďalej len „generálny prokurátor“) č. k. XIV Gv 12/09-12 z 8. júna 2010 (ďalej len „rozhodnutie z 8. júna 2010“).

Sťažovateľ v sťažnosti uviedol, že na Okresnom súde Bratislava I (ďalej len „okresný súd“) sa proti nemu pod sp. zn. 4 T 88/2008 vedie trestné konanie pre trestný čin vraždy spáchaný formou spolupáchateľstva podľa § 219 ods. 1 a 2 písm. a), d) a i) v spojení s § 9 ods. 2 Trestného zákona účinného do 31. decembra 2005 a iné. Generálny prokurátor v tejto veci v súlade s § 51 zákona č. 153/2001 Z. z. o prokuratúre v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o prokuratúre“) opatrením č. k. IV/1 GPt 8/2005-64 z 1. decembra 2008 určil výnimkou ako vecne a miestne príslušných na konanie v tejto veci prokurátorov trestného odboru Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky (ďalej len „generálna prokuratúra“) JUDr. E. M. a Mgr. P. Š. Ďalším opatrením generálneho prokurátora z mája 2010 bol ako vecne a miestne príslušný prokurátor príslušný na konanie v tejto veci určený aj JUDr. J. K., ktorý ešte 13. apríla 2010 bol sudcom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) a zároveň zákonným sudcom v inej trestnej veci sťažovateľa, ktorá bola najvyšším súdom prerokúvaná v rámci odvolacieho konania.

Zvolenými obhajcami sťažovateľa v predmetnej veci boli JUDr. M. K., JUDr. P. S. a JUDr. J. S. V priebehu roka 2009 došlo k vypovedaniu splnomocnenia na zastupovanie sťažovateľa JUDr. M. K. a JUDr. P. S. V septembri 2009 bol JUDr. J. S. obvinený z trestného činu marenia spravodlivosti, následne mu bol 9. februára 2010 Slovenskou advokátskou komorou pozastavený výkon advokátskej činnosti. Medzitým sťažovateľ okresnému súdu listom zo 14. januára 2010 oznámil, že si pravdepodobne za svoju obhajkyňu zvolí aj JUDr. K. D.

Na prvom hlavnom pojednávaní v predmetnej veci uskutočnenom na okresnom súde 2. marca 2010, ktoré bolo odročené, sa sťažovateľ prvýkrát dozvedel, že druhá strana v konaní – obžaloba – je zastúpená prokurátormi JUDr. E. M., Mgr. P. Š. a JUDr. J. K., t. j. tými istými prokurátormi, ktorí dozorujú aj trestné stíhanie vo veci JUDr. K. D., JUDr. P.

M. a JUDr. J. S., čím došlo podľa sťažovateľa v predmetnom konaní k porušeniu princípu rovnosti strán.

Sťažovateľ na hlavnom pojednávaní konanom 24. mája 2010 vzniesol ústne do zápisnice námietku zaujatosti proti prokurátorom JUDr. E. M. a Mgr. P. Š. Sťažovateľ tvrdí, že uvedená námietka bola v tomto konaní vznesená bezodkladne, keďže relevantné informácie o tom, že v jeho veci, ako aj vo veciach JUDr. K. D. a JUDr. J. S. vykonávajú dozor tí istí prokurátori, sa dozvedel až 19. mája 2010 z korešpondencie. Z informácií medializovaných do toho času túto skutočnosť pritom nemohol zistiť. Podávať túto námietku zaujatosti poštou vzhľadom na obvyklú dĺžku trvania doručenia pošty z väznice a dátum nariadeného hlavného pojednávania (24. máj 2010) už nemalo význam.

Vo svojej námietke zaujatosti proti prokurátorom JUDr. E. M. a Mgr. P. Š. sťažovateľ argumentoval predovšetkým tým, že títo prokurátori „*dozorujú trestné stíhanie proti zvolenému obhajcovi JUDr. S., ktorého predseda senátu OS BA I predvolával ako obhajcu na hlavné pojednávanie 02. 03. 2010 a tiež dozorujú trestné stíhanie vedené proti JUDr. D., s ktorou som bol prakticky dohodnutý, že ma bude obhajovať v predmetnej veci a proti JUDr. M., ktorý ako advokátsky koncipient obhajcu JUDr. K. sa zúčastňoval procesných úkonov v prípravnom konaní v danej veci. Obsahom námietky bola aj skutočnosť, že vo veci vedenej proti JUDr. D. a JUDr. M. bola obrazovo aj zvukovo monitorovaná miestnosť vyhradená pre návštevy obhajcu s klientom vo väznici v Ilave, do ktorej som chodil aj ja bezprostredne potom, ako obhajcovia ukončili návštevu s klientom, ktorého mali podľa policajtov ovplyvňovať. Je možné, že aj v súčasnosti sú moje návštevy s obhajcom monitorované a nahrávané.*

Kedže tieto kauzy dozorujú JUDr. M. a Mgr. Š., majú priamy vplyv na ich trestné stíhanie a taktiež nie je možné s absolútnou istotou vylúčiť, že menovaní prokurátori disponujú nahrávkami z konzultácií medzi mnou a obhajcami JUDr. D. a Mgr. M. o vecí 4T 88/08, ale existuje dôvodné presvedčenie, že s nahrávkami mojich porád s obhajcami títo prokurátori reálne disponujú. Na vznesenie námietky zaujatosti, resp. vylúčenia prokurátorov postačuje aj zdanie nedostatku nezaujatosti, a podľa môjho názoru sa JUDr.

M. a Mgr. Š. javia ako zaujatí voči mne, mojim obhajcom a taktiež vo veci vedenej na OS BA I, sp. zn. 4T 88/08. “.

Keďže prokurátori generálnej prokuratúry *„prostredníctvom policajtov monitorovali obrazovo a zvukovo návštevnú miestnosť vo väznici v I. určenú na návštevy obhajcov s klientmi“*, došlo v predmetnom konaní podľa sťažovateľa k porušeniu princípu rovnosti strán, ako aj jeho práva na obhajobu.

O sťažovateľom vznesenej námietke zaujatosti na hlavnom pojednávaní konanom 24. mája 2010 nerozhodli prokurátori JUDr. E. M. a JUDr. P. Š. uznesením s odôvodnením, že sťažovateľ mal podľa ich názoru vedomosť o tom, že oni dozorujú trestné stíhanie advokátov JUDr. J. S., JUDr. K. D. a JUDr. P. M., pretože táto informácia bola medializovaná.

Na uvedenom hlavnom pojednávaní vzniesol sťažovateľ námietku zaujatosti aj proti prokurátorovi JUDr. J. K. Dôvodom jej vznesenia bola skutočnosť, že tento prokurátor pôsobil dlhé roky ako sudca najvyššieho súdu a bola mu pridelená ako zákonnému sudcovi sťažovateľova trestná vec v odvolacom konaní na najvyššom súde vedená pod sp. zn. 2 Toš 5/2009. Táto vec podľa sťažovateľa súvisí s vecou vedenou okresným súdom pod sp. zn. 4 T 88/08, s ktorou je prepojená *„jednak osobami obžalovaných, tzv. korunnými svedkami aj inými okolnosťami“*. Navyše JUDr. J. K. sa ako sudca najvyššieho súdu *„mohol dozvedieť informácie z utajovanej súčasti spisu 2 Toš 5/09 a tieto informácie potom neskôr už v prospech prokuratúry využiť resp. zamlčať pred Okresným súdom Bratislava I vo veci 4T 88/08“* a sám svoju *„abdikáciu“* z pozície sudcu najvyššieho súdu spájal s kauzou sťažovateľa. Prokurátor JUDr. J. K. nerozhodol o podanej námietke zaujatosti uznesením, pretože podľa neho nebola založená na dôvodoch uvedených v § 31 Trestného poriadku.

Sťažovateľ sa následne obrátil s touto argumentáciou na generálneho prokurátora prostredníctvom podanej žiadosti o preskúmanie správnosti a zákonnosti postupu prokurátorov generálnej prokuratúry z 27. mája 2010 (ďalej aj *„žiadosť z 27. mája 2010“*).

Generálny prokurátor v rozhodnutí z 8. júna 2010 (doručenom sťažovateľovi 19. júna 2010) vyhodnotil podanú žiadosť z 27. mája 2010 ako nedôvodnú.

Vzhľadom na to, že v zmysle ustanovení Trestného poriadku nie je v kompetencii senátu okresného súdu ani odvolacieho Krajského súdu v Bratislave akýmkoľvek spôsobom zasahovať „do námietkového konania“, ktoré je namierené proti strane trestného konania (prokurátorovi), podľa sťažovateľa je ústavný súd jedinou inštitúciou, na ktorú sa môže obrátiť v záujme ochrany svojich práv.

Podľa sťažovateľa rozhodnutie generálneho prokurátora z 8. júna 2010 obsahuje „iba reprodukciu zákonných ustanovení Trestného poriadku a konštatovanie, že prieskumnou činnosťou zistil, že mnou podaná žiadosť je nedôvodná. Absentuje akákoľvek vysvetľujúca argumentácia, ktorá by bola presvedčivá a podporila by záver o nedôvodnosti mnou podanej žiadosti resp. o vznesených námietkach zaujatosti. Tvrším, že mnou vznesené námietky zaujatosti a dôvody, podľa ktorých bolo potrebné rozhodnúť o námietkach uznesením, neboli vyvrátené. Námietky zaujatosti vznesené proti prokurátorky JUDr. M. a prokurátorovi Mgr. Š. boli vznesené bezodkladne a bolo nevyhnutné o nich rozhodnúť uznesením.

Námietka zaujatosti vznesená proti prokurátorovi JUDr. K. bola námietkou, akú predpokladá ust. § 31 Tr. por. a preto bolo povinnosťou JUDr. K. o nej rozhodnúť.“

Generálny prokurátor podľa názoru sťažovateľa pochybil v predmetnom konaní aj z toho dôvodu, že „v podstate rozhodol o svojom rozhodnutí“, pretože on sám svojimi opatreniami určil ako vecne a miestne príslušných na konanie v jeho veci uvedených prokurátorov generálnej prokuratúry.

Z uvedeného podľa sťažovateľa vyplýva, že rozhodnutím generálneho prokurátora z 8. júna 2010 „došlo k porušeniu práva na súdnu ochranu a práva na spravodlivý proces, teda boli porušené moje základné práva a slobody obsiahnuté v čl. 46 ods. 1, čl. 47 ods. 2 čl. 48 ods. 2, čl. 19 ods. 2 v spojení s čl. 1 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, práva obsiahnuté v čl. 6 ods. 1 a 3, v čl. 8 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných

slobôd a v čl. 17 ods. 1 Medzinárodného paktu o občianskych apolitických právach (vyhláška ministra zahraničných vecí č. 120/1976 Zb.)“.

Sťažovateľ následne navrhol, aby ústavný súd vydal nález, v ktorom vysloví, že generálny prokurátor rozhodnutím z 8. júna 2010 porušil jeho základné práva podľa čl. 46 ods. 1, čl. 47 ods. 2 a 3 a čl. 48 ods. 2 ústavy, ako aj právo podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, zruší rozhodnutie generálneho prokurátora z 8. júna 2010 a prizná mu primerané finančné zadost'učinenie v sume 2 000 €, ako aj trovy právneho zastúpenia.

II.

Podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavný súd návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak.

Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania.

Sťažovateľ v predmetnej veci namietal porušenie svojich základných práv podľa čl. 46 ods. 1, čl. 47 ods. 2 a 3 a čl. 48 ods. 2 ústavy, ako aj práv podľa čl. 6 ods. 1 a 3 dohovoru rozhodnutím generálnej prokuratúry z 8. júna 2010. K porušeniu označených práv sťažovateľa malo dôjsť v dôsledku toho, že

- generálny prokurátor neprihliadol na jeho argumentáciu súvisiacu so zaujatosťou prokurátorov dozorujúcich v jeho veci a nevylúčil ich z ďalšieho konania v predmetnej veci, čím došlo k porušeniu princípu rovnosti strán v konaní a jeho práva na obhajobu,

- neoprávneným monitorovaním konzultácií sťažovateľa s jeho obhajcami a vyhotovením záznamov o nich,

- generálny prokurátor v predmetnej veci nemal právomoc preskúmavať jeho žiadosť o preskúmanie zákonnosti postupu prokurátorov generálnej prokuratúry (žiadosť z 27. mája 2010).

Ústavný súd vo svojom rozhodovaní vychádza z ústavného princípu subsidiarity svojej právomoci vo vzťahu k všeobecným súdom vyplývajúceho z čl. 127 ods. 1 ústavy, podľa ktorého rozhoduje o individuálnych sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb vo veci porušenia ich základných práv alebo slobôd v tých prípadoch, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

V tejto súvislosti ústavný súd opakovane zdôraznil, že trestné konanie od svojho začiatku až po jeho koniec je procesom, v ktorom sa v rámci vykonávania jednotlivých úkonov a realizácie garancií ochrany práv a slobôd môžu zo strany orgánov činných v trestnom konaní naprávať, resp. korigovať aj jednotlivé pochybenia. Spravidla až po jeho skončení možno na ústavnom súde namietat' pochybenia znamenajúce porušenia práv a slobôd označených v čl. 127 ods. 1 ústavy, ktoré neboli odstránené v jeho priebehu (napr. Zívala III. ÚS 3/02, Ölveczky III. ÚS 18/04, Mamonov III. ÚS 75/05, Karlin IV. ÚS 76/05).

Ústavný súd zastáva názor, že nie je iba jeho povinnosťou ako súdneho orgánu ochrany ústavnosti zabezpečovať v rámci svojej rozhodovacej právomoci ochranu základných práv a slobôd vrátane rešpektovania záväzkov vyplývajúcich z medzinárodných zmlúv, ktorými je Slovenská republika viazaná. Túto povinnosť majú aj všeobecné súdy ako primárni ochrancovia ústavnosti (napr. III. ÚS 79/02).

Podľa § 31 ods. 1 Trestného poriadku z vykonávania úkonov trestného konania je vylúčený sudca alebo prísediaci sudca (ďalej len „prísediaci“), prokurátor, policajt, probačný a mediačný úradník, vyšší súdny úradník, súdny tajomník a zapisovateľ, u ktorého možno mať pochybnosť o nezaujatosti pre jeho pomer k prejednávanej veci alebo k osobám,

ktorých sa úkon priamo týka, k obhajcovi, zákonnému zástupcovi, splnomocnencom alebo pre pomer k inému orgánu činnému v tomto konaní.

Podľa § 34 ods. 1 Trestného poriadku obvinený sa môže od začiatku konania proti svojej osobe vyjadriť ku všetkým skutočnostiam, ktoré sa mu kladú za vinu, a k dôkazom o nich, má však právo odoprieť vypovedať. Môže uvádzať okolnosti, navrhovať, predkladať a obstarávať dôkazy slúžiace na jeho obhajobu, robiť návrhy a podávať žiadosti a opravné prostriedky. Má právo zvoliť si obhajcu a s ním sa radiť aj počas úkonov vykonávaných orgánom činným v trestnom konaní alebo súdom.

Podľa § 34 ods. 4 Trestného poriadku sú všetky orgány činné v trestnom konaní a súd povinné vždy obvineného o jeho právach poučiť vrátane významu priznania a poskytnúť mu plnú možnosť na ich uplatnenie.

Podľa § 238 ods. 1 Trestného poriadku podanú obžalobu, ako aj návrh na dohodu o vine a treste predseda senátu najskôr prezrie z toho hľadiska, či pre ďalšie konanie poskytujú spoľahlivý podklad, najmä preverí, či prípravné konanie, ktoré im predchádzalo, bolo vykonané spôsobom zodpovedajúcim tomuto zákonu a či ju treba preskúmať alebo predbežne prejednať.

Podľa § 243 ods. 2 Trestného poriadku pri predbežnom prejednaní obžaloby preskúma súd obžalobu a zákonnosť dôkazného materiálu. Predseda senátu alebo ním poverený člen senátu podá správu, či obžaloba bola doručená oprávneným osobám, a zameria sa na otázky, ktoré treba riešiť.

Podľa § 244 ods. 1 písm. h) Trestného poriadku po predbežnom prejednaní obžaloby súd obžalobu odmietne a vráti vec prokurátorovi, ak zistí závažné procesné chyby, najmä že boli porušené ustanovenia zabezpečujúce práva obhajoby.

Podľa § 315 Trestného poriadku o odvolaní proti rozsudku okresného súdu rozhoduje krajský súd.

Podľa § 317 ods. 1 Trestného poriadku ak nezamietne odvolací súd odvolanie podľa § 316 ods. 1 alebo nezruší rozsudok podľa § 316 ods. 3, preskúma zákonnosť a odôvodnenosť napadnutých výrokov rozsudku, proti ktorým odvolateľ podal odvolanie, ako aj správnosť postupu konania, ktoré im predchádzalo.

Podľa § 321 ods. 1 písm. a) a c) Trestného poriadku odvolací súd zruší napadnutý rozsudok aj pre podstatné chyby konania, ktoré napadnutým výrokom rozsudku predchádzali, najmä preto, že boli porušené ustanovenia, ktorými sa má zabezpečiť objasnenie veci alebo právo obhajoby, a ak vzniknú pochybnosti o správnosti skutkových zistení napadnutých výrokov, na ktorých objasnenie treba dôkazy opakovať alebo vykonať ďalšie dôkazy.

Podľa § 371 ods. 1 písm. e) Trestného poriadku dovolanie možno podať, ak vo veci konal alebo rozhodol orgán činný v trestnom konaní, sudca alebo prísediaci, ktorý mal byť vylúčený z vykonávania úkonov trestného konania.

Cieľom § 31 Trestného poriadku je zabezpečenie nestrannosti trestného konania ako celku, ale aj jednotlivých úkonov vykonávaných počas tohto konania. Realizáciu úkonov v trestnom konaní úradnými osobami (napr. sudcom, prísediacim sudcom, prokurátorom), ktoré mali byť z konania vylúčené pre ich zaujatosť, je potrebné považovať za závažné procesné pochybenie, ktoré by následne mohlo mať vplyv na výsledky dokazovania a rozhodnutie vo veci samej. Trestný poriadok preto vo svojich už uvedených ustanoveniach poskytuje celý rad účinných prostriedkov nápravy, ktoré sťažovateľ môže v rámci realizácie svojho práva na obhajobu využiť v záujme ochrany svojich práv, resp. ochrany nestrannosti trestného konania v ďalších štádiách trestného konania (od predbežného prerokovania obžaloby pred súdom až po dovolacie konanie), pričom rozhodovanie o nich patrí do právomoci všeobecných súdov. Inak povedané, preskúmanie prípadných procesných pochybení orgánov činných v trestnom konaní, ako aj všetkých relevantných skutkových a právnych okolností daného prípadu je plne v právomoci všeobecných súdov, do rozhodovania ktorých ústavný súd v súlade s princípom subsidiarity nemôže zasahovať.

Vzhľadom na uvedené ústavný súd sťažnosť sťažovateľa v tejto časti odmietol pre nedostatok svojej právomoci na jej prerokovanie.

Ústavný súd preskúmal aj námietku sťažovateľa týkajúcu sa monitorovania jeho konzultácií s JUDr. K. D. a JUDr. P. M. a existencie záznamov o nich. Sťažovateľ svoje tvrdenia hodnoverným spôsobom nepodložil, resp. nepreukázal, preto ich nebolo možné zo strany ústavného súdu akceptovať, a preto ústavný súd sťažnosť sťažovateľa v tejto časti možno považovať za zjavne neopodstatnenú.

Sťažovateľ v sťažnosti ďalej namietal, že generálny prokurátor, ktorý svojím opatrením určil vecne a miestne príslušných prokurátorov v predmetnom konaní, nemal s poukazom na poslednú vetu ustanovenia § 31 ods. 3 Trestného poriadku (Z rozhodovania o sťažnosti na nadriadenom orgáne je vylúčený prokurátor, ktorý napadnuté rozhodnutie vydal, alebo dal naň súhlas alebo pokyn.) rozhodovať o jeho žiadosti z 27. mája 2010, resp. bol „*teoreticky zo zákona vylúčený z rozhodovania o vylúčení menovaných prokurátorov*“.

Z obsahu sťažnosti sťažovateľa vyplýva, že rozhodnutie prokurátorov generálnej prokuratúry o jeho námietke zaujatosti bolo vykonané na hlavnom pojednávaní konanom 24. mája 2010, t. j. bez akéhokoľvek zásahu generálneho prokurátora. Samotná skutočnosť, že generálny prokurátor využil svoju právomoc a svojím opatrením výnimkou určil ako vecne a miestne príslušných v danom konaní prokurátorov generálnej prokuratúry, neznamená, že v predmetnom konaní nemôže posudzovať zákonnosť jednotlivých procesných úkonov nimi vykonaných ako ich nadriadený. Preskúmanie postupu prokurátorov generálnej prokuratúry súvisiace so sťažovateľom vznesenou námietkou zaujatosti v súlade s § 31 ods. 3 Trestného poriadku patrilo do právomoci generálneho prokurátora, a preto uvedenú námietku sťažovateľa možno považovať za právne irelevantnú. Ústavný súd preto sťažnosť sťažovateľa považuje za zjavne neopodstatnenú.

Vzhľadom na všetky uvedené dôvody ústavný súd sťažnosť sťažovateľa pri jej predbežnom prerokovaní podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde odmietol.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 30. septembra 2010